

Ruh Sağlığının Temelleri - Kişilik Kuramları (Psikoloji), ders ve çalışma notu

Ruh Sağlığının Temelleri - Kişilik Kuramları (Psikoloji)

RUH SAğLIğININ TEMELLERİ

Kişilik: Bir kimseyi başkalarından ayıran ve onu kendisi yapan, kalıtım ve evre etkisiyle ortaya çıkan duygu, düşünce ve davranış özelliklerinin tutarlı bir bütünüdür. Kişilik, karakter ve mizacın etkileşimi sonucu ortaya çıkar.

Mizaç: Bireyin fizyolojik ve duygusal özelliklerinin davranışlarına yansiyarak sürekli hale gelmesidir. Birey yaşadığı çevrede birçok uyarıcı alır ve bu uyarıcılara tepki verir. Örneğin bir espiriye bir birey gülerek bir diğeri kızarak tepki verebilir. Genel olarak uyarıcılara verdiğimiz duygusal tepkilerimiz mizacımızı oluşturur. Güler yüzlü olmak, sevimli olmak, asık yüzlü olmak, karamsar olmak mizaç örneklere dir.

Karakter: Karakter genelde kişilikle karıştırılır fakat kişiliğin bir parçasıdır. Karakter kişiliğin toplumsal ve ahlaki yönüdür. Başka bir deyişle karakter, toplum tarafından kazandırılan ve toplumca olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilen davranışların sürekli hale gelmesidir. Örneğin: dürüstlük, yalancılık, hırsızlık, misafirperverlik karakter özellikleridir.

KİŞİLİK KURAMLARI

A-Psikodinamik kuram

Psikodinamik kuramın kurucusu olan S. Freud, id (alt benlik), ego (benlik) ve süper ego (st benlik) kavramlarından oluşan l ve dinamik bir kişilik kuramı geliştirmiştir.

İd, arzuların hemen yerine getirilmesini talep eden, dış koşullara aldırış etmeksizin acıdan kaçınıp hazzı elde etmeye çalışan dinamik bir yapıdır.

Egonun işlevi ise iden gelen talepleri gerçeklik ilkesi gereğince değerlendirmeye alan ve uygun olanları gerçekleştiren bir benlik biçimidir. Uygun olmayanlar bastırılır. Ego id ile süper ego arasında bir denge unsurudur. Ego kişiliğin yönetim merkezidir.

Süper ego, bireyin vicdanını oluşturur. Süper ego ahlaki değerleri, toplumun beklentilerini gözetken kişilik birimidir.

Bu kuramda, bu üç unsurdan hangisinin ön planda olduğu kişilik açısından çok önemlidir. notbak.com Eğer bireyin id'i baskınsa sadece kendini düşünen, bencil, haz peşinde koşan biri olabilir.

Eğer egosu daha baskınsa kişi, kendisine ve çevresine duyarlı, etrafındakileri de düşünen biri olur. Eğer süper ego baskınsa, o zamanda utangaç, başkalarını düşünerek yaşayan duygularını ifade edemeyen bir kimse olacaktır.

B -Sosyal Davranış Kuramı

Bu kurama göre kişilik çevresel etkiler altında öğrenme yaşantıları ile oluşur. Kişinin öğrenme yaşantılarına bakarak kişiliğini açıklayabiliriz. Kişiliğin şekillenmesinde fiziksel, özellikle de sosyal çevre oldukça önemlidir. Sosyal davranış kuramında uyarıcıların (sosyal ya da fiziksel (ör: sıcaklık)) bilişsel süreçlerle işlenmesi ile davranışlar sürekli hale gelir ve kişilik oluşur. Eğer bir davranış toplumda cezalandırılıyorsa bu davranışı birey yapmaktan sakınır, ödüllendirilen davranışları tercih eder ya da annesinden gördüğü gibi davranır.

C-Fenomenolojik Yaklaşım

Bu yaklaşım bireyin öznel yaklaşımları üzerinde durur. İnsan seçenekleri olan, bu seçenekleri değerlendirip kendine uygun olanı seçen, yaratıcı, kendini gerçekleştirmek için çalışan bir varlıktır. Benlik bilinci bu görüşte önemlidir. Benlik bilinci kişinin kendisini nasıl algıladığıdır. Eğer bir bireye koşulsuz sevgi verilmişse o birey olumlu bir benlik bilinci geliştirebilir, kişiliği güçlü olur. Aslında doğuştan her insan iyidir ve iyi bir kişilik geliştirmek ister. dersimiz.com

Kişilik Gelişimini Şekillendiren Etkenler

Koşullanma Yoluyla Öğrenme: Sosyal Davranış kuramına göre kişiliği oluşturan davranışlar öğrenme yoluyla gerçekleşiyordu. Klasik ve edimsel koşullanma ile davranışları kazanırız ve bunlar sürekli hale geldiğinde kişiliğimizin parçası olurlar. Ör: Bir uyarıcıdan korkmamız klasik koşullanma ile ortaya çıkabilir. Olumlu bir şey elde etmek ya da olumsuz bir şeyden kurtulmak için bazı davranışları kazanırız. (odasını düzenli tutan çocuk ödüllendirir .)

Aile Etkileri: Aile bireyleri, ödüllendirme, cezalandırma yoluyla davranışı şekillendirir. Ayrıca aile bireyleri özellikle anne ve baba model alınan kişilerdir. Ayrıca çocuk aile içinde sosyalleşir, ahlaksal kültürel değerleri öğrenir ve benimser.

Bilişsel Koşullar: uyarıcıların birey için ne anlam taşıdığı önemlidir. Örneğin hatalı bir davranışından dolayı azarlanan bir çocuk, bu azarlamayı bir süre sonra babasının ilgisi olarak alır ve bundan hoşnut olur.

Sosyal etkiler: Bireyin ailesi dışında arkadaş çevresi, öğretmenleri, görsel ve yazılı medya kişilik gelişiminde etkilidir. Ör: Çocuk izlediği filmin, dizinin kahramanlarından etkilenir.

Yetenekler: Yetenekler kişiliğin bir parçasıdır. Kişi seçimlerini yetenekleri ölçüsünde yapar. Ör: birey tercih yaparken tercihini sevdiği derler alanlar, etkinliklerden yana kullanır. Donuk zekaya sahip bireyler aynı öğelerin tekrarlandığı durumları sever ve kendini daha rahat hisseder.

Bireysel Farklıklar:

Her bir bireyin kendine ait onu diğerlerinden ayıran özellikleri vardır. Bu farklardan birisi de kişiliktir. Kişiliği anlamak için : 1- Bireysel farklılıkları oluşturan özellikleri belirlemek ve 2-Bu özellikleri ölçebilmek gerekir. Bu özelliklerin sayısı çok fazladır ve hepsini ölçmek bugün için mümkün değildir.

KİŞİLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Geliştirilmiş test ve ölçekler bireyin kişilik özellikleri hakkında ip uçları verebilir. Kişiliğin tam anlamıyla ölçülebilmesini sağlayacak bir test henüz geliştirilememiştir. Kişiliğin değerlendirilmesinde kullanılan araçlardan bazıları şunlardır:

***Kişilik envanterleri:** Ülkemizde de standardizasyonu yapılmış olan Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanterinde kişilikle ilgili sorular ya da ifadeler yer alır. Birey bu ifadelerle ya da sorularla kendini değerlendirip cevap verir. Bu cevaplar bireyin kişilik özelliklerini belirler. (olumsuz yanı bireyin cevaplarının gerçeği yansıttığı kabul edilir. Örneğin şiddet eğiliminin ölçüldüğü bir testte kişi gerçek olanı değil, beklenen cevapları verebilir.)

***Projektif Testler:** Bu kişilik testlerinde belirli bir nesne oluşmayan mürekkep lekeleri (Rorschach Mürekkep lekesi testi) veya yoruma açık resimler (Tematik Algı Testi TAT) bireye gösterilir. Kişiden mürekkep lekelerinin neye benzediğini söylemesi ya da resimler hakkında öykü anlatması istenir.